

أَوْ لَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
 كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ
 حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ (30) وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ
 أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ
 يَهْتَدُونَ (31) وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَهُمْ
 عَنْ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ (32) وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
 وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ
 (33) وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ
 فَهُمْ الْخَالِدُونَ (34) كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَ
 نَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ (35) وَ
 إِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَوْ هَذَا
 الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَنِ هُمْ

كَافِرُونَ (36) خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأَرِيكُمْ

آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ (37) وَ يَقُولُونَ مَتَى هَذَا

الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ (38) لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا

حِينَ لَا يَكْفُونُ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَ لَا عَنْ

ظُهُورِهِمْ وَ لَا هُمْ يُنْصَرُونَ (39) بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً

فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَ لَا هُمْ يُنْظَرُونَ

(40)

Do not the unbelievers see that the heavens and the earth were joined together (as one unit of creation), before we clove them asunder? We made from water every living thing. Will they not then believe? And We have set on the earth mountains standing firm, lest it should shake with them, and We have made therein broad highways (between mountains) for them to pass through: that they may receive guidance. And We have made the heavens as a canopy well guarded: yet do they turn away from the signs which these things (point to)! It is He who created the night and the day, and the sun and the moon: all (the celestial bodies) swim along, each in its rounded course. We granted not to any man before thee permanent life (here): if then thou shouldst die,

would they live permanently? Every soul shall have a taste of death: and We test you by evil and by good by way of trial, to Us must ye return. When the unbelievers see thee, they treat thee not except with ridicule. "Is this," (they say), "the one who talks of your gods?" and they blaspheme at the mention of (Allah) most gracious! Man is a creature of haste: soon (enough) will I show you my signs; then ye will not ask Me to hasten them! They say: "When will this promise come to pass, if ye are telling the truth?" If only the unbelievers knew (the time) when they will not be able to ward off the fire from their faces, nor yet from their backs, and (when) no help can reach them! Nay, it may come to them all of a sudden and confound them: no power will they have then to avert it, nor will they (then) get respite. Mocked were (many) messenger before thee; but their scoffers were hemmed in by the thing that they mocked.

کیا وہ لوگ جنہوں نے (نبیؐ کی بات ماننے سے) انکار کر دیا ہے غور نہیں کرتے کہ یہ سب آسمان اور زمین باہم ملے ہوئے تھے، پھر ہم نے انہیں جدا کیا، اور پانی سے ہر زندہ چیز پیدا کی؟ کیا وہ (ہماری اس خلقتی کو) نہیں مانتے؟ اور ہم نے زمین میں پہاڑ جمادیے تاکہ وہ انہیں لے کر ڈھلک نہ جائے، اور اس میں کشادہ راہیں بنا دیں، شاید کہ لوگ اپنا راستہ معلوم کر لیں۔ اور ہم نے آسمان کو ایک محفوظ چھت بنادیا۔ مگر یہ ہیں کہ کائنات کی نشانیوں کی طرف توجہ ہی نہیں کرتے۔ اور وہ اللہ ہی ہے جس نے رات اور دن بنائے اور سورج اور چاند کو پیدا کیا۔ سب

ایک ایک فلک میں تیر رہے ہیں۔ اور اے نبیؐ، ہمیشگی تو ہم نے تم سے پہلے بھی کسی انسان کے لیے نہیں رکھی ہے، اگر تم مر گئے تو کیا یہ لوگ ہمیشہ جیتے رہیں گے؟ ہر جاندار کو موت کا مزہ چکھنا ہے، اور ہم اچھے اور بُرے حالات میں ڈال کر تم سب کی آزمائش کر رہے ہیں۔ آخر کار تمہیں ہماری ہی طرف پلٹنا ہے۔ یہ منکرین حق جب تمہیں دیکھتے ہیں تو تمہارا مذاق بنا لیتے ہیں۔ کہتے ہیں "کیا یہ ہے وہ شخص جو تمہارے خداؤں کا ذکر کیا کرتا ہے؟" اور ان کا اپنا حال یہ ہے کہ رحمان کے ذکر سے منکر ہیں۔ انسان جلد باز مخلوق ہے۔ ابھی میں تم کو اپنی نشانیاں دکھائے دیتا ہوں، مجھ سے جلدی نہ مچاؤ۔ یہ لوگ کہتے ہیں "آخر یہ دھمکی پوری کب ہوگی اگر تم سچے ہو۔" کاش ان کافروں کو اُس وقت کا کچھ علم ہوتا جبکہ یہ نہ اپنے منہ آگ سے بچا سکیں گے نہ اپنی پیٹھیں، اور نہ ان کو کہیں سے مدد پہنچے گی۔ وہ بلا اچانک آئے گی اور انہیں اس طرح یک لخت دبوچ لے گی کہ یہ نہ اس کو دفع کر سکیں گے اور نہ ان کو لمحہ بھر مُلت ہی مل سکے گی۔ مذاق تم سے پہلے بھی رسولوں کا اڑایا جا چکا ہے، مگر ان کا مذاق اڑانے والے اُسی چیز کے پھیر میں آ کر رہے جس کا وہ مذاق اڑاتے تھے۔

~~~~~

क्या वे लोग जिन्होंने (नबी की बात मानने से) इनकार कर दिया है गौर नहीं करते कि ये सब आसमान और ज़मीन बाहम मिले हुए थे, फिर हमने उन्हें जुदा किया, और पानी से हर ज़िन्दा चीज़ पैदा की? क्या वे (हमारी इस खल्लाकी को) नहीं मानते? और हमने ज़मीन में पहाड़ जमा दिए हैं ताकि वह इन्हें लेकर ढुलक न जाए, और उसमें कुशादा राहें बना दीं, शायद कि लोग अपना रास्ता मालूम कर लें | और हमने आसमान को एक महफूज़ छत बना दिया | मगर ये हैं कि कायनात की निशानियों की तरफ़ तवज्जोह ही नहीं करते | और वह अल्लाह ही है जिसने रात और दिन बनाए और सूरज और चाँद पैदा किया | सब एक-एक फ़लक में तैर रहे हैं | और ऐ नबी, हमेशगी तो हमने तुमसे पहले भी किसी इन्सान के लिए नहीं रखी है, अगर तुम मर गए तो क्या ये लोग हमेशा जीते रहेंगे? हर जानदार को मौत का मज़ा चखना है, और हम अच्छे और बुरे हालात में डालकर तुम सबकी आजमाइश कर रहे हैं | आखिरकार तुम्हें हमारी ही तरफ़ पलटना है | ये मुनकिरीने-हक़ जब तुम्हें देखते हैं तो तुम्हारा मज़ाक़ बना लेते हैं | कहते हैं, “क्या यह है वह शख्स जो तुम्हारे खुदाओं का ज़िक्र किया करता है?” और इनका अपना हाल यह है कि रहमान के ज़िक्र से मुनकिर हैं | इन्सान जल्दबाज़ मखलूक़ है | अभी मैं तुमको अपनी निशानियाँ दिखाए देता हूँ, मुझसे जल्दी न मचाओ – ये लोग कहते हैं, “आखिर यह धमकी पूरी कब होगी अगर तुम सच्चे हो?” काश, इन काफ़िरी को उस वक़्त का कुछ इल्म होता जबकि ये न अपने मुँह आग से बचा सकेंगे न अपनी पीठें, और न इनको कहीं से मदद पहुँचेगी | वह बला अचानक आएगी और इन्हें इस तरह यकलख़्त

~~~~~

~~~~~

दबोच लेगी कि ये न उसको दफ़ा कर सकेंगे और न उनको लम्हे-भर
मुहलत ही मिल सकेगी | मज़ाक़ तुमसे पहले भी रसूलों का उड़ाया जा
चुका है, मगर उनका मज़ाक़ उड़ानेवाले उसी चीज़ के फेर में आकर रहे
जिसका वे मज़ाक़ उड़ाते थे |

~~~~~